

**MAVZU: MARKAZIY ASAB SISTEMASIGA TA'SIR QILUVCHI DORI
VOSITALARI*****Ozodbekova Moxlaroyim Alisher qizi****Bo'ston Abu Ali ibn Sino nomidagi**jamoat salomatligi texnikumi**Umumiy farmakologiya va retseptura**asoslari fani o'qituvchisi*

Asab tizimi inson tanasida muhim rol o'ynaydi, u barcha hayotiy jarayonlarning koordinatori hisoblanadi. Uning yordamida biz atrofimizdagi dunyoni idrok eta olamiz, ma'lumotlarni tahlil qilamiz va unga munosabat bildiramiz. Shuningdek, u his-tuyg'ularni, xotirani va ongni shakllantirishda ishtirok etadi. Asab tizimidagi har qanday nosozliklar qayg'uli oqibatlarga olib keladi. Uni tiklash uchun mutaxassislar mustahkamlash uchun zamonaviy dorilarni taklif qilishadi. Biz ushbu maqolada ular haqida gaplashamiz.

**АСАБ СИСТЕМАСИГА ТАЪСИР
ЭТУВЧИ ДОРИ (НЕЙРОТРОП)
ВОСИТАЛАР**

- Периферик нерв системасига таъсир этувчи:
 - *афферент иннервацияга таъсир этувчилар*
 - *эфферент иннервацияга таъсир этувчилар*
- Марказий нерв системасига таъсир этувчилар

Asab tizimini mustahkamlash uchun dorilar

Asab tizimi inson tanasida muhim rol o'ynaydi, u barcha hayotiy jarayonlarning koordinatori hisoblanadi. Uning yordamida biz atrofimizdagi dunyoni idrok eta olamiz,

ma'lumotlarni tahlil qilamiz va unga munosabat bildiramiz. Shuningdek, u his-tuyg'ularni, xotirani va ongni shakllantirishda ishtirok etadi. Asab tizimidagi har qanday nosozliklar qayg'uli oqibatlarga olib keladi. Uni tiklash uchun mutaxassislar mustahkamlash uchun zamonaviy dorilarni taklif qilishadi. Biz ushbu maqolada ular haqida gaplashamiz.

Zaiflashgan asab tizimining belgilari

Asab tizimining ishdan chiqishi ham hissiy, ham jismoniy alomatlar bilan namoyon bo'ladi. Ikkinchisi paydo bo'ladi:

* Mushaklar va bo'g'implarda og'riq. Buning sababi shundaki, nervlar miyadan signallarni tananing turli qismlariga, shu jumladan mushaklar va bo'g'implarga uzatadi. Agar asab tizimi zaiflashgan bo'lsa, unda bu signallar buzilishi mumkin, bu esa og'riqlarga olib keladi.

* Bosh og'rig'i. Zaiflashgan asab tizimi migrena olib kelishi mumkin. Bunga miya yarim korteksining noto'g'ri ishlashi sabab bo'ladi.

* Uyqu buzilishi. Markaziy asab tizimi uyqu va uyg'onish davrini tartibga soladi. Agar u zaiflashgan bo'lsa, bu uyqu buzilishiga olib kelishi mumkin.

* Charchoq va zaiflik. Haddan tashqari kuchlanish va stress charchoq va zaiflikka olib keladi. Zaif asab tizimi stimullarni engishga qodir emas. Uni maxsus preparatlar bilan mustahkamlash kerak.

Zaiflashgan asab tizimining hissiy alomatlari quyidagilarni o'z ichiga olishi mumkin:

- * Anksiyete va depressiya;
- * asabiylashish va tajovuzkorlik;
- * konsentratsiya bilan bog'liq muammolar;
- * xavotir va qo'rquv hissi.

Shuni ta'kidlash kerakki, agar sizda ushbu alomatlar mavjud bo'lsa, unda siz professional maslahat va davolanish uchun shifokoringizga murojaat qilishingiz kerak.

Asab tizimini mustahkamlovchi dorixona vositalari

Asab tizimini saqlash va mustahkamlash uchun uchta asosiy guruhga bo'linadigan ko'plab dorilar mavjud:

O'simlik

Ushbu guruhga o'tlar, o'simliklar va qo'ziqorin ekstraktlari kabi tabiiy ingredientlarga asoslangan mahsulotlar kiradi. Ular yumshoq ta'sirga ega va ko'pincha sintetik dorilarga qaraganda kamroq yon ta'sirga ega.

O'simlik preparatlari tinchlantiruvchi, tonik yoki ogohlantiruvchi ta'sirga ega bo'lishi mumkin.

**Mavzu: Afferent
nerv tizimiga
ta'sir etuvchi
vositalar**

O'simlik preparatlariga misollar:

* Valerian ekstrakti. Bu tinchlantiruvchi ta'sirga ega, asabiy taranglikni engillashtiradi va uyquni yaxshilaydi.

* Avliyo Ioann wort ekstrakti. Bu antidepressant ta'sirga ega, kayfiyatni yaxshilashga va tashvish darajasini pasaytirishga yordam beradi.

* Limon balzam ekstrakti. Asab tizimini tinchlantiradi, uyquni yaxshilaydi va stress darajasini pasaytiradi.

Vitamin komplekslari

Vitamin komplekslari asab tizimining normal ishlashi uchun zarur bo'lgan makroelementlarni o'z ichiga oladi. Ular tanangiz uchun zarur bo'lgan ozuqa moddalarining etishmasligini to'ldirishga yordam beradi.

Asab tizimi uchun muhim vitaminlarga misollar:

* B1 vitamini (tiamin). Nerv impulslarini uzatishda ishtirok etadi. Uning etishmasligi insonning holatiga katta ta'sir ko'rsatadi.

* B6 vitamini (piridoksin). Nerv impulslarini uzatish uchun zarur bo'lgan neurotransmitterlarni sintez qilish uchun zarur.

* B12 vitamini (kobalamin). Barcha tizimlarning normal ishlashi uchun talab qilinadi, miyelin sintezida ishtirok etadi.

Sintetik preparatlar

Sintetik dorilar laboratoriyalarda yaratilgan va o'simlik preparatlariga nisbatan aniqroq ta'sirga ega. Ular depressiya, tashvish va uyqusizlik kabi asab tizimining jiddiy buzilishlarini davolash uchun ishlatilishi mumkin.

Sintetik dorilarga misollar:

* Antidepressantlar. Depressiyani davolash uchun ishlatiladi, kayfiyatni yaxshilaydi va tashvish darajasini pasaytiradi.

* Uyqu tabletkalari. Uyqu sifatini yaxshilashga yordam beradi, uyqusizlik uchun ishlatilishi mumkin.

* Trankvilizatorlar. Anksiyete va kuchlanish darajasini pasaytiring, tashvish buzilishlarida foydalanish mumkin.

Asab tizimi uchun preparatni tanlash o'ziga xos ehtiyojlar va sog'liq holatiga bog'liq. Preparatni qabul qilishni boshlashdan oldin siz shifokor bilan maslahatlashingiz kerak.

Asab tizimi uchun preparatni tanlash bo'yicha tavsiyalar

Zamonaviy dunyoda ko'p odamlar asab tizimining muammolariga duch kelishmoqda. Bu stress, ortiqcha ish, uyqusizlik va boshqa omillar bilan bog'liq bo'lishi mumkin. Ushbu muammolarni hal qilish uchun ko'plab dorilar mavjud, ammo to'g'ri tanlash qiyin bo'lishi mumkin.

Asab tizimi uchun preparatni tanlashda bir nechta omillarni hisobga olish kerak. Birinchidan, muammoning sababini aniqlash kerak. Agar sizda ma'lum bir kasallik bo'lsa, tegishli davolanishni tayinlash uchun ixtisoslashgan mutaxassis bilan bog'lanishingiz kerak.

Ikkinchidan, preparatning tarkibiga e'tibor berish kerak. Ba'zi tarkibiy qismlar yon ta'sirga olib kelishi yoki boshqa dorilar bilan o'zaro ta'sir qilishi mumkin. Shuning uchun, har qanday yangi preparatni qabul qilishdan oldin, albatta, farmatsevt bilan maslahatlashish kerak.

Bundan tashqari, har bir insonning individual tolerantligini hisobga olish kerak. Xuddi shu dori turli odamlarga turli xil ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shuning uchun qabul qilishni minimal dozadan boshlash va kerak bo'lganda uni asta-sekin oshirish muhimdir.

Bundan tashqari, asab tizimi uchun dorilar barcha muammolar uchun davo emasligini yodda tutish kerak.

Ular simptomlarni boshqarishga yordam beradi, ammo kasallikning sabablarini bartaraf etmaydi. Shuning uchun, dori-darmonlarni qabul qilishdan tashqari, sog'lig'ingizni kuzatib borish, to'g'ri ovqatlanish, sport bilan shug'ullanish va stressli vaziyatlardan qochish kerak.

Yon ta'siri va kontrendikatsiyasi

Qo'shma dorilarning eng keng tarqalgan yon ta'siridan biri oshqozon – ichak trakti bilan bog'liq muammolardir. Ba'zi dorilar allergik reaksiyalarni keltirib chiqarishi mumkin, shu jumladan teri toshmasi, qichishish va ertiker. Kamdan kam hollarda ular anafilaktik shok kabi jiddiy reaksiyalarga olib kelishi mumkin.

Boshqa mumkin bo'lgan nojo'ya ta'sirlarga migren, uyqusizlik yoki uyquchanlik kiradi. Ba'zi dorilar qon ketish yoki gematoma xavfini oshiradi. Bundan tashqari, asab tizimini qo'llab-quvvatlovchi dorilar boshqa dorilar yoki spirtli ichimliklar bilan o'zaro ta'sir qilishi mumkin, shuning uchun tibbiy yordam ko'rsatuvchi provayderingizdan olingan ko'rsatmalar yoki ma'lumotlarga rioya qilish muhimdir.

Asab tizimining dori-darmonlari xotira va kontsentratsiyani yaxshilash, stress va tashvish darajasini pasaytirish, uyqu va uyg'onishni normallashtirish va nevrologik kasalliklarni davolash kabi turli maqsadlarga qaratilgan bo'lishi mumkin. Asosiysi, to'g'ri dori tanlash. Va bu faqat mutaxassisning yordami bilan amalga oshirilishi mumkin.

Foydalangan adabiyotlar ro'yxati.

1. Toshmuxamedova F.Sh., Aliev X.U., Nizomov R.Z. "Umumiy farmakologiya va retseptura". Toshkent, Ilm ziyo, 2011 yil.
2. F.Sayfiddin o'g'li – «Farmakologiya bilan restseptura». Toshkent, Medistina nashriyoti, 1996 yil.
3. Mashkovskiy M.D. Moskva. "Lekarstvennye sredstva" 1-2 tom. Izdatelstvo "Novaya volna", 2002 god
4. Postnova L.X, Titova L.F.– «Farmakologiya bilan restseptura» Toshkent
5. "O'zbekiston Respublikasi Dori vositalari va tibbiyot buyumlarining Davlat Reestri". Toshkent, 2004 yil.